

Аннотация. В статье рассмотрены программно-плановые документы развития экономики. На их основе предложены методические рекомендации по программированию реального сектора. Предложены факторные и целевые показатели для осуществления мониторинга управления программой развития реального сектора экономики. Подчеркнута необходимость государственного управления для достижения результативности экономической политики. Определены принципы результативности экономической политики.

Ключевые слова: государственное программирование, программа социально-экономического развития, реальный сектор экономики, экономическая политика, результативность политики.

Summary. In this work the program-planning documents of economic development are considered. On the basis of them, the methodical recommendations for programming the real sector are proposed. Proposed factor and target indicators for monitoring the management of the real sector economic development program. The necessity of public administration for the achievement of the effectiveness of economic policy is emphasized. The principles of the effectiveness of economic policy are determined.

Key words: state programming, socio-economic development program, real sector of the economy, economic policy, policy effectiveness.

УДК 368.811

Лазнева І. О.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Запорізького національного технічного університету*

Lazneva I. O.

*Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of International Economic Relations Department
Zaporizhzhya National Technical University*

АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ТА СТРУКТУРИ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЕКСПОРТНИХ КРЕДИТІВ

ANALYSIS OF THE GENERAL CONCEPT AND MARKET STRUCTURE OF EXPORT CREDITS' INSURANCE

Анотація. У статті розглянуто загальну концепцію та структуру ринку страхування експортних кредитів. Виявлено, що структура ринку страхування експортних кредитів представлена трьома групами страхових організацій: державними агентствами, страховими компаніями і міжнародними страховими асоціаціями. Визначено роль та напрями діяльності кожного з таких учасників ринку. Важливою ланкою інституційної структури системи підтримки експорту є експортні кредитні агенції. Досліджено основні моделі ведення бізнесу ЕКА.

Ключові слова: страхування, підтримка експорту, страхування експортних кредитів, міжнародні об'єднання страховиків, Бернський союз, експортна кредитна агенція.

Постановка проблеми. Світовий досвід свідчить, що в усіх країнах із розвинутою ринковою економікою страхування відіграє важливу роль у регулюванні відтворювальних процесів для всіх груп підприємців. Страхування забезпечує безперервність розвитку економіки і концентрацію інвестиційних ресурсів.

Експортне кредитування переважно є звичайним кредитуванням товару, який пропонується контрагенту, що походить з іншої країни. Отже, під час страхування експортних кредитів проявляються певні особливості, котрі, головним чином, виникають з особливостей укладу зовнішньоекономічних і зовнішньоторгових відносин між країнами.

Страхування експортних кредитів є могутнім засобом реалізації проєкспортної політики кожної країни. Маючи страхове забезпечення, експортери рішучіше входять у ті сектори світового ринку, які характеризуються підвищеним ризиком. З іншого боку, експортери, маючи підтримку страхових товариств, мають більше можливостей для отримання кредитів.

У світовій практиці існують різні напрями підтримки експортерів. Одним із головних її видів виступає саме фінансова підтримка у формі страхування експортних кредитів, що дає змогу захистити експортерів від ризиків, що виникають за експортного кредитування. У більшості розвинених країн такий вид сприяння успішно застосовується із середини ХХ ст. В Україні фінансова підтримка експорту у формі страхування експортних кредитів знаходиться лише на початковій стадії свого становлення. Але в умовах необхідності інтеграції суб'єктів ЗЕД до європейського товариства така фінансова підтримка експортерів на державному і приватному рівнях стає особливо актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом в Україні та Росії приділяється достатня увага питанням розвитку страхування. Однак проблеми страхування експортних кредитів вивчено недостатньо. Практично не існує глобальних досліджень, присвячених даній проблематиці, лише окремі питання, що стосуються

сутності та методів страхування зовнішньоекономічної діяльності підприємств та різних видів підтримки, яка надається експортерам на рівні держави, розглядаються в роботах вітчизняних і зарубіжних авторів. Вагомий внесок у дослідження проблем, пов'язаних із розкриттям сутності та особливостей страхування зовнішньоекономічної діяльності підприємства, зробили науковці М.І. Дідківський, А.П. Румянцев, Н.С. Румянцева, А.Ю. Архипов, А.В. Атаєв, І.В. Гришин, М.Ю. Карякин, Н.П. Кузнецова, Т.В. Нікітіна та ін. У зарубіжній літературі найбільш повне висвітлення страхування експортних кредитів отримало в роботах таких авторів, як Т. Бернхард і Т. Доудінг. Більшою мірою дана проблематика відображена в оглядах ринків страхування експортних кредитів і методичних рекомендаціях, що випускаються міжнародними об'єднаннями страховиків експортних кредитів, зокрема Міжнародним союзом страховиків експортних кредитів і інвестицій.

Мета статті полягає у розгляді загальної концепції страхування експортних кредитів, виявленні основних учасників – страховиків ринку страхування експортних кредитів та визначенні їхньої ролі в підтримці експортерів.

Вклад основного матеріалу дослідження. Ризики неплатежу в експортному кредиті пов'язані з його сутністю, тобто застосуванням відстрочки платежів під час вивезення товарів і послуг за митний кордон. Несплата експортного кредиту може статися з багатьох причин, практика експортного кредитування налічує до 50 окремих ризиків, що поділяються на дві групи: економічні ризики і політичні ризики [1, с. 468]. Під економічними ризиками в експортному кредитуванні розуміють широкий спектр ризиків, що виникли під час здійснення експортно-імпорتنих операцій, що призводять до банкрутства імпортера, його неплатоспроможності або ухилення від виконання платіжних зобов'язань. Ці ризики виявляються в можливому випадковому зменшенні чи в утраті доходів, майнових цінностей, грошових коштів підприємця, що мають місце в умовах невизначеності, нестачі інформації про стан ринку, неможливості точно передбачити його тенденції.

До політичних ризиків в експортному кредитуванні відносять небезпеки, що пов'язані зі зміною політики держави, військовими діями. Зрозуміло, що політичні ризики також у кінцевому підсумку призводять до неплатоспроможності імпортера.

Страхування експортних кредитів як самостійний вид діяльності спочатку з'явилося у промислово розвинених країнах: у Великобританії – після Першої світової війни, у США і Швеції – в часи Великої депресії, у Німеччині, Франції, Японії – після Другої світової війни.

Розглянемо основні принципи страхування експортних кредитів:

а) страхування кредиту має випереджати в часі появу конкретного ризику.

Так, не може бути застрахований товар, що вже відправлений, або товар, власник якого позбавлений можливості змінити умови щодо його відчуження. Момент зміни приналежності товару може бути встановлений різними способами, але найбільш важливим є факт підписання контракту, яким устанавлюються основні комерційні та кредитні умови угоди. Принцип, відповідно до якого страхування кредиту повинне або випереджати, або супроводжувати встановлення умов відчуження товару й фактичне його відчуження, є найбільш вірним засобом попередження можливості недоцільного використання гарантії страховика та перекручування самої природи страхування.

Отже, страхування кредиту спирається на такий стан товару, що на момент страхування однаково відомий обом сторонам – страховику і страхувальнику;

б) страхування кредиту припускає виникнення під час торгової операції надмірного ризику, від якого страхова організація прагне уберегти експортера.

Страхова компанія уважно досліджує умови діяльності фірми, що клопоче про страхування, визначає певну форму ризику, яку вона визнає нормальною або такою, що залежить від самого експортера й характеру його діяльності, та погоджується страхувати будь-який ризик, що перевищує цю норму. Для усунення торгового ризику страхова організація нерідко починає спеціальну експертизу товару, щоб установити його відповідність замовленню й супроводжувачим документам. Нерідко, щоб зменшити ризик, страхова організація вимагає від клієнта надання акцепту якого-небудь солідного банку й погоджується лише на страхування акцептованого векселя.

Таким чином, за цих умов страхуванню підлягає лише надзвичайний ризик, що може виникнути стихійно, як наслідок нестійких господарських відносин. Страхування всього ризику, що виникає у зв'язку з кредитуванням іноземного покупця, не знайшло широкого розповсюдження, адже його розвиток у цьому напрямі був би економічно недоцільним, спотворював би природу страхування та значно підвищував би його вартість;

в) за повного страхування ризику експортера мало цікавить платоспроможність свого іноземного клієнта, в нього зникають стримуючі мотиви під час надання останньому кредиту.

Хоча звільнення експортера від обов'язку спеціально вивчати фінансовий стан свого іноземного клієнта відповідало б прогресивному принципу поділу праці, проте в торгівлі дуже важко відокремити фінансовий бік від комерційного і, зокрема, комерційний ризик від самої торгової операції, тому повне страхування від усіх ризиків виходить за межі класичного страхування й важко узгоджується з тими економічними цілями, до яких прагне страхування кредиту;

г) страхова організація не є кредитною установою і не ставить собі за мету заміну останньої. Її функції носять виключно допоміжний характер, і якщо в деяких випадках гарантія страхової організації полегшує продаж гарантованого векселя на обліковому ринку або обліковому банку, проте не це є основною метою діяльності страховика. Покупця тратти може цілком забезпечити її акцепт будь-якою солідною кредитною установою, й додаткова гарантія страхової організації може бути бажаною, але не є обов'язковою нормою її забезпечення. Страхування кредиту захищає безпосередні інтереси експортера, що не може трасувати вексель без права регресу і домогтися для нього акцепту. Банк, що акцептує такий вексель та відмовляється від права зворотної вимоги до трасанту, фактично робить найбільш повне страхування кредиту експортера й змушений нести всю вагу ризику.

Однак такий акцепт зазвичай надається дуже обмеженому колу підприємців, що мають бездоганну репутацію, за умови стягування на користь акцептанта високої винагороди, і, власне кажучи, не є банківською операцією. У цьому разі експортер використовує одночасно банківський акцепт, що полегшує йому мобілізацію необхідних капіталів на обліковому ринку, і поліс страхової організації для забезпечення кредиту, наданого їм, своєю чергою, покупцю. Відбувається нормальний поділ праці між різними інститутами.

За акцепту тратти без права обігу на трасант банк утручається в незнайому йому сферу й бере на себе ризик

у такому розмірі, що не має місця в звичайній банківській практиці. За акцепту тратти з правом регресу він може висувати свої претензії обом контрагентам і нести великі втрати лише за одночасного банкрутства обох, за акцепту ж тратти без права регресу банк несе цілком і фінансовий, і торговий ризику. Страхова організація також утручається в далеку для неї сферу, видаючи поліс на всю суму можливого ризику. Цим самим страховик усуває необхідність у банківському акцепті, оскільки страхова установа не тільки забезпечує кредитора від надмірного ризику, а й полегшує йому мобілізацію капіталів на обліковому ринку;

д) вартість страхування залежить від розміру ризику, що страхова установа бере на себе.

За кордоном у практиці страхування експортних кредитів за гарантування всього ризику страховик повинен установлювати більш високу ставку, ніж за страхування 50% або 75% від кінцевого збитку, що може мати місце за негативного підсумку торгової угоди. Природно, що якою б високою не була преміальна ставка, експортеру все ж таки буде вигідніше застрахувати товар і сплатити певний відсоток страховику, ніж перекласти всю вартість можливого ризику на ціну певної партії експортованого за кордон товару;

є) можливість одержання експортером після встановлення розмірів остаточного збитку (у разі негативного підсумку застрахованої комерційної операції) страхового відшкодування лише в розмірі страхової суми.

Страхова організація додає усі зусилля, щоб, по-перше, одержати в дебітора тим чи іншим шляхом будь-яку частку застрахованої позики і, по-друге, реалізувати майно або товари, що служили забезпеченням кредиту. Потім страховик звертає всю виручену суму на відшкодування збитків експортера, що застрахував свій кредит.

Основною перевагою механізму страхування експортних кредитів є можливість істотно знизити його вартість, що становить у середньому 7–10% річних і складається з таких елементів: вартість ресурсів, залучених від зарубіжного банку; маржа іноземного банку; маржа національного банку, що залежить від його кредитної політики;

комісія іноземного банку за організацію фінансування і зобов'язання надати кредит; комісія за зобов'язання стягується з невикористаної частини кредиту; комісія за організацію операції; страхова премія [3, с. 127].

Крім того, до переваг страхування експортних кредитів за участі держави відносять:

- відсутність необхідності відволікання власних оборотних коштів підприємства-експортера;
- більш низьку вартість ресурсів, ніж за кредитування «власними засобами» банку;
- можливість отримати зв'язане фінансування на оплату авансових платежів контрагенту за рахунок короткострокового документарного кредиту;
- можливість оптимізувати фінансові потоки за рахунок наявності наперед узгодженого графіку платежів;
- мінімізація витрат і ризиків завдяки використанню кваліфікованої допомоги фахівців банку;
- можливість установа пільгового періоду до шести місяців і розстрочок погашення кредиту до 8,5–10 років.

На ринку страхування експортних кредитів економічно розвинених країн можна виділити таких основних учасників-страховиків:

- державні агентства (напівдержавні компанії або компанії, уповноважені державою й які діють від її імені), що займаються страхуванням експортних кредитів і наданням гарантій від імені держави;
- приватних страховиків експортних кредитів, що займаються страхуванням і наданням гарантій від свого імені (страхові компанії, що входять у міжнародні групи страховиків експортних кредитів, і дрібні національні страховики);
- міжнародні об'єднання (клуби, асоціації) страховиків експортних кредитів (основні цілі їх діяльності полягають у створенні та використанні узгоджених умов страхування експортних кредитів, обмін інформацією, експертними знаннями, консультуванні своїх членів).

Таблиця 1

Державні агентства, що здійснюють страхування експортних кредитів

Країна	Рік створення	Назва страховика
Німеччина	1917	EH Germany (Euler Hermes KREDITVERSICHERUNGS-AG).
	1949	Створено консорціум, до якого увійшли EH Germany і PVVC під керівництвом менеджменту EH Germany.
	1959	Створено консорціум, до якого увійшли EH Germany і PVVC під керівництвом менеджменту PVVC.
Великобританія	1919	Створено Департамент гарантій експортних кредитів.
Франція	1927	Страховий захист національних експортерів і надання гарантій від імені уряду здійснювалися компанією SFAC (Societe Francaise d'assurance Credit).
	1946	Приватна страхова компанія Soface від імені держави займається страхуванням ризиків, які не беруть під страховий захист незалежні приватні страховики.
Японія	1950	Створено Департамент зі страхування експорту, імпорту і інвестицій Міністерства зовнішньої торгівлі і промисловості.
	2001	Створено Державне агентство NEXI (Nippon Export and Investment Insurance), на яке покладені обов'язки зі страхування експортних кредитів і інвестицій.
США	1934	Створено US EXIMBANK – незалежне агентство федерального уряду, що здійснює підтримку розвитку експортної діяльності в країні, переважно відносно країн, що розвиваються.
	1948	Створено OPIC (Overseas Private Investment Corporation).
	1961	Замість OPIC було створено AID (Agency for International Development).
	1971	Відновлено діяльність OPIC.
Чехія	1992	Створено корпорацію EGAP (Exportni Garancni a Pojistovaci Spolccnost, A.S.).

Джерело: складено за [4, с. 195]

Державними агентствами є спеціалізовані установи або установи, що належать державі, або в яких держава має контрольний пакет акцій, або уповноважені державою. У табл. 1 представлено державні агентства, що здійснюють страхування експортних кредитів у різних країнах.

Розвиток приватного страхування експортних кредитів отримав поштовх у 50–60-ті роки ХХ ст., коли в Західній Європі політичні ризики поступово втратили своє значення, а більшого значення набули комерційні ризики. Сьогодні Європа є центром приватного страхування експортних кредитів. На цей регіон, за різними підрахунками, припадає близько 80–85% страхових премій, які щорічно сплачуються за страхування експортних кредитів. У більшості інших країн приватний бізнес зі страхування експортних кредитів розвинений меншою мірою або через жорсткий контроль із боку держави, або через більшу поширеність інших видів кредитного захисту (факторингу та форфейтингу). Проте неухильно зростають обсяги договорів страхування експортних кредитів, що укладаються, і в інших регіонах (у США і країнах Азії).

Страхування експортних кредитів приватними страховиками з'явилося практично одночасно з державним, проте лише крупні страховики можуть бути успішними гравцями на ринку страхування експортних кредитів. Як показує досвід розвинених країн, до державного страхування завжди висуваються жорсткі вимоги.

Нині провідними страховиками експортних кредитів є компанії «Великої трійки», до яких належать групи компаній Elder Hermes (34,7% світового ринку), Atradius (24,8%) і CoTace (18,1%). До кожної з груп входить величезна кількість страхових компаній по всьому світу, що дає змогу називати їх міжнародними страховими групами. Водночас у приватному страхуванні експортних кредитів частка дрібних національних страховиків є незначною.

Приватні страхові компанії, як правило, не страхують політичні ризики, реалізація яких призводить до неплатоспроможності значної кількості імпортерів порівняно з реалізацією економічних ризиків. Передбачити наслідки реалізації політичних ризиків здебільшого просто неможливо. Таким чином, по-криття політичних ризиків окремо чи у поєднанні з економічними ризиками у більшості країн є прерогативою держави.

Міжнародні об'єднання страховиків експортних кредитів (клуби і асоціації) почали формуватися в 30-х роках ХХ ст. Вони безпосередньо не займаються операціями зі страхування експортних кредитів. Головна мета їх діяльності полягає у створенні та підтримці сприятливих умов для міжнародного страхування експортних кредитів, що здійснюється як на державному, так і приватному рівнях. До найвпливовіших міжнародних об'єднань страховиків

експортних кредитів належать Бернський союз, Празький клуб та Міжнародна асоціація кредитного страхування і надання гарантій.

Бернський союз – неофіційна назва міжнародного об'єднання державних і приватних компаній, агентств, установ і спілок, що займаються страхуванням експортних кредитів і прямих зарубіжних інвестицій. Його було створено в 1934 р. у Берні (Швейцарія) під назвою «Міжнародний союз, що регулює страхування експортних кредитів». Спочатку до Бернського союзу входило чотири європейські країни (Великобританія, Іспанія, Італія і Франція). У 1957 р. було змінено його назву на «Міжнародний союз страховиків кредитів», а з початку 80-х років – на «Міжнародний союз страховиків кредитів і інвестицій». Серед його членів – 76 організацій із 45 країн світу. Від України членом Бернського союзу є АТ «Укресімбанк». На кінець 2016 р. в усьому світі вони забезпечили підтримку і покриття експортних операцій на суму 1,88 трлн. дол. США (рис. 1).

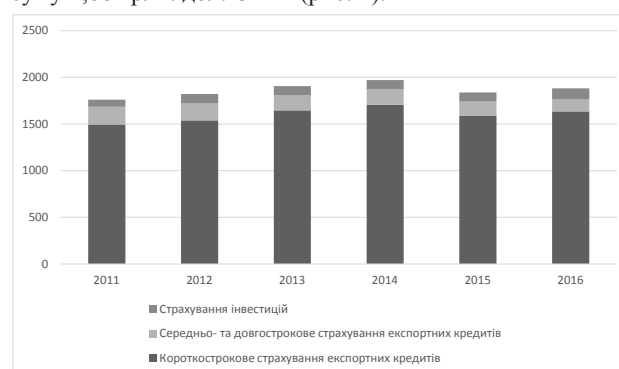

Рис. 1. Обсяги страхової діяльності членів Бернського союзу за 2011–2016 рр., млн. дол.

Джерело: складено автором за [4, с. 22–29]

За даними річного звіту Бернського союзу, можна стверджувати, що за період з 2011 по 2014 р. відбулося збільшення короткострокового страхування експорту з 1,495 трлн. дол. США у 2011 р. до 1,707 трлн. дол. США у 2014 р., у 2015 р. спостерігається зменшення до рівня 2012 р., з подальшим збільшенням обсягів у 2016 р. Протягом досліджуваного періоду спостерігається поступове зменшення обсягів середньо- та довгострокового страхування експортних кредитів і майже не змінні обсяги страхування інвестицій за винятком 2016 р., в якому спостерігається помітне збільшення обсягів страхування.

Празький клуб, так само як і Бернський союз, є міжнародним об'єднанням страховиків експортних кредитів та інвестицій. Його було утворено за ініціативою генераль-

Таблиця 2

Основні моделі ведення бізнесу в ЕКА

Модель	Опис	Країна
Приватна компанія, що діє як агент уряду	Уряд укладає ексклюзивний договір із приватною компанією, яка здійснює фінансування та/або страхування від імені уряду	Франція, Німеччина, Нідерланди
Урядовий підрозділ	Окремий підрозділ уряду під керівництвом міністра, секретаря	Великобританія, Швейцарія
Державне підприємство	Автономна установа, що належить уряду	Канада, США, Туреччина, Японія, Австралія
Віртуальна ЕКА	Уряд займається прийняттям рішень та бере на себе частину ризику. Жодних інституцій не створюється	Нова Зеландія
Надання державних гарантій	Уряд надає державні гарантії	Великобританія, Австралія (частково)

Джерело: складено за [5]

ного секретаря Бернського союзу і Європейського банку реконструкції і розвитку. Під час першої зустрічі у Празі, на якій були присутні і представники п'яти агентств, усі члени підписали Декларацію про відповідність своєї діяльності основним угодам Бернського союзу. Сьогодні клуб налічує трохи менше 30 членів, переважно із Центральної та Східної Європи.

Міжнародна асоціація кредитного страхування і надання гарантій була створена в Парижі під назвою «Міжнародна асоціація страховиків експортних кредитів». Назва змінилася з 2001 р. у зв'язку з тим, що понад 50% її членів, окрім класичного кредитного страхування, займаються наданням гарантій.

Важливою ланкою інституційної структури системи підтримки експорту є експортні кредитні агенції (ЕКА) – структури, що займаються страхуванням ризиків експортерів. Як правило, їх ресурсна база формується за рахунок власних коштів, залучених коштів і коштів державних бюджетів.

Сьогодні у світі існує більше 50 ЕКА, пік їх створення припадає на 90-ті роки минулого сторіччя, коли ЕКА були відкриті в країнах із перехідною економікою та країнах, що розвиваються.

Не існує «ідеального зразка» або навіть «типової моделі» експортного кредитного агентства. Основні моделі ведення бізнесу ЕКА представлено в табл. 2.

ЕКА переважно створюють через ризикованість торгівлі та інвестицій. Відповідно, ЕКА мають підтримувати та сприяти експорту та зовнішнім інвестиціям шляхом надання фінансової підтримки: страхування, гарантування міжнародних трансакцій, а також надання кредитів та грантів.

Безпосередня структура ЕКА та послуг, які вона надає, залежить від ситуації в країні, а саме від типу наявних «провалів ринку», тобто випадків, коли ринкових стимулів недостатньо для надання послуг, важливих для функціонування економіки (у цьому разі для сприяння

експорту). Тобто ЕКА зазвичай надають ті послуги, які не може або не хоче надавати приватний сектор.

Створення ЕКА має як позитивні, так і негативні моменти. З одного боку, ЕКА зменшує ризики експортерів та інвесторів, надає доступ експортерам до банківського фінансування, забезпечує інформацією, експертизою та тренінгами, стимулює міжнародне співробітництво. З іншого боку, маючи таку підтримку, експортери можуть бути більш схильні до ризикованих операцій, ЕКА може почати субсидувати робочий капітал та кредити, а також може брати на себе ризики зовнішніх агентів замість розвитку місцевих експортних потужностей та банків. Щоб мінімізувати негативні наслідки діяльності ЕКА, необхідною умовою діяльності ЕКА має бути їх прибутковість [5].

Висновки. Таким чином, структура ринку страхування експортних кредитів представлена трьома групами страхових організацій: державними агентствами, страховими компаніями і міжнародними страховими асоціаціями. Державні агентства переважно здійснюють страхування від політичних і довгострокових комерційних ризиків і сприяють фінансовому захисту не тільки компаній-експортерів, а й економіки країни, що потребує підтримки галузі. Найбільші приватні страховики здійснюють страховий захист короткострокових і середньострокових експортних кредитних операцій. Страховики експортних кредитів переважно покривають ризики неплатежу в результаті настання неплатоспроможності імпортера. Діяльність міжнародних асоціацій спрямована на створення сприятливого клімату і умов, необхідних для подальшого розвитку страхування експортних кредитів, і надання консультативної допомоги всім учасникам. Кожна з груп має свої цілі і вирішує конкретні завдання на світовому ринку експортного страхування, а в цілому їх спільні зусилля сприяють фінансовій підтримці та захисту від ризиків учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Страхование: экономика, организация, управление: учебник для вузов: в 2-х т. Т. 2 / А.Н. Базанов, П.А.Власов, Н.В. Комарова и др.; под. ред. Г.В. Черновой. М.: Экономика, 2010. 671 с.
2. Белінська Я.В. Державна підтримка експорту: зарубіжний досвід та уроки для України. Стратегічні пріоритети. 2008. № 3(8). С. 120–131.
3. Волосович С.В. Страхування експортних кредитів: стан, проблеми та перспективи розвитку. Економічний вісник університету. 2011. Вип. 17/1. С. 193–198.
4. Berne Union Yearbook 2017. URL: <https://www.berneunion.org/Publications>.
5. Smallridge D. The Role of State-Backed Export Credit in Export Promotion. World Bank's Seminar on policies to promote export growth and diversification. May, 2006. URL: <http://www.slideserve.com/barbra/what-is-export-credit-3f>.

Аннотация. В статье рассмотрены общая концепция и структура рынка страхования экспортных кредитов. Выявлено, что структура рынка страхования экспортных кредитов представлена тремя группами страховых организаций: государственными агентствами, страховыми компаниями и страховыми ассоциациями. Определены роль и направления деятельности каждого из таких участников рынка. Важным звеном институциональной структуры системы поддержки экспорта являются экспортные кредитные агентства (ЭКА). В статье исследованы основные модели ведения бизнеса ЭКА.

Ключевые слова: страхование, поддержка экспорта, страхование экспортных кредитов, международные объединения страховщиков, Бернский союз, экспортное кредитное агентство.

Summary. The general concept and structure of the export credits' insurance market have been investigated in the article. It is revealed that three groups of insurance organizations represent the structure of the export credits' insurance market: state agencies, insurance companies and insurance associations. The role and directions of activity of each market participant have been determined. The important link in the institutional structure of the export support system is export credit agencies (ECAs). The main models of ECAs business have been investigated in the article.

Key words: insurance, export support, export credits' insurance, international insurers' associations, Berne Union, export credit agency.